

BILAGA 2

MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNING

Del av översiktsplan (ÖP)

Säffle kommun, Värmlands län
Reviderad 2013-06-11

ANTAGANDEHANDLING

SÄFFLE KOMMUN

ANTAGEN AV KF 2013-12-16
LAGA KRAFT 2014-10-31

Medverkande

Beställare: Säffle kommun
Peter Pettersson, Lasse Westerberg, Andreas Persson, Linda Lehrman

Konsult: WSP Samhällsbyggnad, Karlstad

Uppdragsansvarig: Björn Johansson, 010-722 57 72, bjorn.johansson@wspgroup.se

Handläggare MKB: Anders Eriksson, 010-722 57 36, anders.k.eriksson@wspgroup.se. Sara Nordmark, 010-722 57 65, sara.nordmark@wspgroup.se

Handläggare GIS, layout: Cecilia Flygare, 010-722 57 39, cecilia.flygare@wspgroup.se

Foton: Björn Johansson, Anders Eriksson

Allmänt kartmaterial: © GSD Fastighetskartan, Lantmäteriet 2010

Uppdragsnr: 10146153

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1 Inledning	4
Syfte med miljöbedömning av en översiktsplan	4
Översiktsplan för Säffle kommun	4
2 Utgångspunkter och metod.....	4
Nivåavgränsning	4
Geografisk och tidsmässig avgränsning	5
Avgränsning i sak	5
Identifiering av tänkbara miljöeffekter	5
Metod för genomförande av miljöbedömningen.....	6
3 Alternativ	7
Planens strategiska områden och övergripande riktlinjer.....	7
Nollalternativ	8
Alternativa utvecklingsmöjligheter	9
4. Förutsättningar.....	10
Kommunala handlingar och övriga styrdokument	10
Riksintressen och skyddsvärda områden	10
Miljömål	10
Miljö kvalitetsnormer	12
Annan hänsyn och riktvärden för översiktlig planering	13
5. Effekter och konsekvenser	15
Befolkning, bebyggelse och hälsa	15
Natur- och kulturmiljö	16
Mark och vatten	18
Klimat och luft.....	20
6. Avstämning mot miljömålen	22
7. Avstämning mot riksintressen	28
Riksintresse för naturvård enl 3 kap 6 § MB	28
Riksintresse för kulturmiljö enl 3 kap 6 § MB	32
Riksintresse för friluftsliv enl 3 kap 6 § MB.....	32
Riksintresse med geografiska bestämmelser enl 4 kap 1-2 §§ MB	34
Riksintresse för kommunikationer enl 3 kap 8 § MB	35
Riksintresse för energiproduktion (vindbruk) enl 3 kap 8 § MB	36
Riksintresse för yrkesfiske enl 3 kap 5 § MB	37
Riksintresse för Natura 2000	37
9. Sociala och ekonomiska konsekvenser	39
10. Kumulativa konsekvenser	39
11. Källhänvisning	40

1 Inledning

Syfte med miljöbedömning av en översiktsplan

Enligt 6 kap 11-18§ i Miljöbalken ska en miljöbedömning göras när en översiktsplan (ÖP) upprättas. Miljöbedömningsprocessen och innehållet i en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) regleras i Plan- och bygglagen, 6 kap Miljöbalken samt MKB-förordningen.

Föreliggande miljökonsekvensbeskrivning håller en detaljeringsgrad som är anpassad till planens strategiska karaktär och syftet är att utgöra ett beslutsunderlag och fungera som stöd i planprocessen.

En miljöbedömning av översiktsplanen görs för att tidigt i planprocessen kunna integrera miljöaspekter i planen så att en hållbar utveckling främjas. Upprättandet av en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) utgör själva dokumentet i miljöbedömningsprocessen. Fokus i MKB:n läggs på de faktorer som kan komma att leda till betydande miljöpåverkan.

MKB:n ingår som en bilaga till översiktsplanen och kommer inte att antas av kommunen utan endast fungera som beslutsunderlag vid antagande av planförslaget.

Översiktsplan för Säffle kommun

Enligt Plan- och bygglagen (PBL) ska en översiktsplan redovisa huvuddragen i mark- och vattenanvändningen och hur den byggda miljön ska utvecklas och bevaras. Den är också ett underlag för dialogen mellan kommunen och dess grannkommuner och med staten. Vidare fungerar översiktsplanen som ett stöd i detaljplanearbetet och bidrar till en förenklad och snabbare detaljplaneprocess.

Som en del av översiktsplanen ingår en LIS-plan*. MKB:n redogör för konsekvenser för båda dessa planer.

Den nuvarande översiktsplanen för Säffle antogs 1990-12-17. 2009 antogs ett tematiskt tillägg till översiktsplanen med avseende på vindkraft. Sedan tidigare finns det två stycken fördjupade översiktsplaner för Åkerhus- och Ekenäsområdet (antagen 1997) samt för Krokstadsområdet (antagen 2006). Gällande planer redovisas på karta sidan 17 i Planbeskrivningen.

2 Utgångspunkter och metod

Nivåavgränsning

Översiktsplaneringen är övergripande och ligger på en strategisk nivå snarare än på en detaljerad. Denna MKB kommer därför att försöka identifiera de viktigaste strategiska miljöfrågorna som bedöms vara av störst betydelse dels för planens genomförande och dels för allmänhetens intressen.

Flera miljöfrågor kommer att behandlas mer utförligt i samband med andra beslutsprocesser; exempelvis detaljpaneläggning enligt plan- och bygglagen, vägplanering enligt väglagen eller tillstånd till vattenverksamhet enligt miljöbalken.

Landsbygdsutveckling i strandnära lägen, kallat LIS, innebär att dispens kan lämnas för en åtgärd inom ett strandskyddsområde om åtgärden innebär ett långsiktigt bidrag till utvecklingen av landsbygden.

Geografisk och tidsmässig avgränsning

Geografiskt omfattar miljökonsekvensbeskrivningen hela Säffle kommun, vilket innefattar tätorterna Säffle, Svaneholm, Värmlandsbro och Nysäter, samt landsbygden inom kommunen.

Översiktsplanen har en tidshorisont på 10-20 år framåt. Samtidigt ska planen vara aktuell och beslut om aktualitet ska tas under varje mandatperiod. Avsikten med MKB:n är att utifrån översiktsplaneförslaget försöka konsekvensbeskriva utvecklingen på några årtiondens sikt.

Avgränsning i sak

De mål och riktlinjer som är formulerade i översiktsplanen ska utgöra utgångspunkt i all planering av den fysiska miljön inom Säffle kommun. Riktlinjerna, som i vissa fall är övergripande och i andra fall är knutna till geografiskt avgränsade områden, är utformade för att bidra till att de uppsatta målen uppnås. Riktlinjerna redovisas dels på plankartan dels i planens textdelar, se sidorna 74-88. Avgränsningen av de riktlinjer som bedömts vara strategiskt viktiga att belysa i konsekvensbeskrivningen har utgått från översiktsplanens syfte och strategiska innehåll. Därför fokuserar miljöbedömningen på utpekade strategiska områden och generella riktlinjer för användning av mark och vatten i kommunen och deras påverkan på nedanstående miljöaspekter.

Inom följande områden bedöms översiktsplanens riktlinjer och rekommendationer kunna medföra betydande miljöpåverkan:

- Befolkning och boende, inkl LIS-områden
- Näringsliv och sysselsättning
- Infrastruktur

Identifiering av tänkbara miljöeffekter

En miljöbedömning ska enligt miljöbalken identifiera och värdera den betydande miljöpåverkan som kan antas uppkomma avseende: biologisk mångfald, befolkning, människors hälsa, djurliv, växtliv, mark, vatten, luft, klimatfaktorer, materiella tillgångar, landskap, bebyggelse, forn- och kulturlämningar och annat kulturarv samt det inbördes förhållandet mellan dessa miljöaspekter.

Avgränsningen av de nyckelfrågor som bedöms viktiga att belysa i konsekvensbeskrivningen har utgått från översiktsplanens syfte och riktlinjer, miljöbalkens och plan- och bygglagens lagkrav samt länsstyrelsens synpunkter efter samråd den 12:e december 2011. Efter samrådsmötet avgränsades översiktsplanens huvudsakliga miljöpåverkan till att vara inom följande huvudområden:

- Befolkning, bebyggelse och hälsa
- Natur- och kulturmiljö
- Mark och vatten
- Klimat och luft

Metod för genomförande av miljöbedömningen

Planens betydande miljöpåverkan för respektive miljöaspekt beskrivs i MKB:n och värderas gentemot vedertagna bedömningsgrunder. Vid värderingen har underlagsmaterial samt erfarenhetsbaserade bedömningar använts.

Miljökonsekvensbeskrivningen redogör för bedömningen av miljöpåverkan av planens syfte, generella och områdesspecifika riktlinjer på de områden som var identifierade efter bland annat samråd med länsstyrelsen.

- Konsekvenserna av planens riktlinjer kommer att bedömas och redovisas i text. I MKB:n används begreppen påverkan, effekt, konsekvens och åtgärd.
- Påverkan är det fysiska intrång som planens riktlinjer medför
- Effekt är den förändring i miljön som påverkan medför, exempelvis förlust av ett skogsområde, buller eller föroreningar i luften
- Konsekvensen är en värdering av de effekter som uppkommer för allmänna och enskilda intressen, människors hälsa eller biologisk mångfald
- Åtgärder vidtas för att undvika eller för ett minimera negativa konsekvenser

3 Alternativ

Att söka rimliga alternativ, utvärdera dem och välja det alternativ som bäst uppfyller planens syfte är en del av själva planarbetet och arbetet med miljöbedömningen. Underlaget för bedömningen av rimliga alternativ kan därför ses som dokumentation från arbetet med översiktsplanen.

Befolkningsutvecklingen i kommunen har under de senaste åren varit negativ, mellan åren 1998 och 2008 minskade befolkningen med 7 %. Prognosen, enligt Region Värmland, fram till år 2030 visar en marginell minskning av invånarantalet i Säffle kommun, minskningen beräknas bli mellan 2-6 %.

Givna förutsättningar för såväl nollalternativet som för en utveckling enligt den nya översiktsplanen är bland annat den pågående klimatförändringen. Vissa samhällsbeslut som påverkar miljöns utveckling gäller också oberoende av planens tillkomst. Dit hör exempelvis de åtgärdsprogram för luft- och vattenkvalitet som är fastställda. Ytterligare sådana program eller andra ingripande samhällsbeslut kan tillkomma under planperioden.

Planens strategiska områden och övergripande riktlinjer

I översiktsplanen beskrivs planens förslag till framtida användning av mark och vatten med tyngdpunkt på de förändringar som föreslås i förhållande till dagens situation. Nedan beskrivs kort de strategiska områden och övergripande riktlinjer som bedöms kunna medföra betydande miljöpåverkan. För utförligare beskrivning hänvisas till planbeskrivningen.

Planen anger förutom den markanvändning som föreslås också de ambitioner och mål kommunen har inom en rad områden, som t.ex. inom naturvård, kulturmiljö, friluftsliv, jord- och skogsbruk med mera. I ett separat dokument tillhörande ÖP:n finns också ett antal så kallade LIS-områden (landsbygdsutveckling i strandnära lägen) redovisade där dispens från strandskyddet kan ges utifrån behovet av landsbygdsutveckling. LIS-områden innefattar både permanentbostäder, fritidsbostäder samt planer för utvecklingen av turism i strandnära lägen. En utbyggnad av bostäder utanför tätorterna är önskvärd för att bibehålla en levande landsbygd och därigenom ge underlag för olika sevicefunktioner.

Under arbetet med översiktsplanen har en vision för Säffle tagits fram; ”Vision Säffle 2026”. Arbetet mynnade ut i fyra punkter som antogs i mars 2012:

- Säffle vågar leda hållbar utveckling
- Centrum för grön utveckling
- Lockande livsmiljö
- Säffle - mitt i världen

Befolkning och bostäder

Översiktsplanen pekar på ett antal markområden som lämpliga för bostäder i kommunens tätorter; Säffle stad, Svaneholm, Värmlands Nysäter och Värmlandsbro. Planen redogör även för den framtida planerade utvecklingen på landsbygden. En del områden är redan detaljplanelagda för bostadsändamål, men ännu ej utnyttjade, medan andra är nya, ännu ej detaljplanelagda områden för bostäder. Översiktsplanen redovisar inga stora förändringar i tätorterna gentemot den nuvarande markanvändningen.

För Säffle stad redovisar översiktsplanen utvecklingsområden för bostäder på ett par platser. Kommunen vill att stadskärnan ska präglas av liv och rörelse.

Genom utpekandet av LIS-områden föreslås nya lägen för boenden som kommunen hoppas ska locka människor att bosätta sig/bo kvar i kommunen, och därmed vända den negativa befolkningsutvecklingen. Samtliga LIS-områden redovisas i detalj i LIS-planen som utgör en bilaga till översiktsplanen. Totalt föreslås 35 olika LIS-områden runt om i kommunen.

Kommunen är positiv till nyttillkommande bebyggelse på landsbygden. Avgörande för att detta ska vara möjligt är bra kommunikationer.

Näringsliv och sysselsättning

Det finns lediga tomter för verksamheter av olika slag på flera ställen runt om i kommunen i redan gällande planer. I Säffle stad föreslås utvecklingsområden för verksamheter på ett par platser. LIS-planen redovisar ett flertal områden tänkta för verksamheter av olika slag, t.ex. campingplatser.

Ett redan planlagt område för extern handel finns redovisat väster om centrala Säffle.

Infrastruktur

För Svaneholm har under 2011 tagits fram en utvecklingsplan för bygden. En kartläggning av enskilda avloppsanläggningar ska göras i Svaneholm. De fastigheter som inte har godkända lösningar ska anslutas till det kommunala VA-nätet.

I Värmlands Nysäter ska ett nytt vattenskyddsområde tas fram för vattentäkten för tätorten. Turistområdet Vikingacentret har flera utvecklingsplaner för sin verksamhet.

Även i Värmlandsbro ska enskilda avloppsanläggningar ses över och anslutas till det kommunala nätet. Utformningen av trafiksäkerheten kring E45 bör ses över.

Säffle kommun har 2009 gjort ett tillägg till översiktsplanen; dokumentet "Vindkraft Säffle" (antagen 2009-09-28) med tillhörande miljökonsekvensbeskrivning. Noteras bör att all information gällande vindkraft inom Säffle kommun finns samlad i detta dokument och någon ytterligare redovisning görs därmed inte i denna MKB.

Tillsammans med Trafikverket utreder kommunen E45 som sträcker sig genom Säffle stad. Planer finns även att upprätta en ny vägförbindelse för att avlasta centralorten från genomfartstrafiken ut till Värmlandsnäs. Kommunen vill även ta fram en strategi för utveckling av grönområden i och i anslutning till tätorten.

Prioriterade frågor gällande infrastruktur för Säffle kommun är en förbättring av E18 och E45 samt en utbyggnad av "Vålbergsrakan" som innebär en utbyggnad av järnvägen till Karlstad.

Nollalternativ

I miljöbalkens 6 kap. definieras nollalternativet för planer eller program som "en beskrivning av miljöförhållandena och miljöns sannolika utveckling om planen, programmet eller ändringen inte genomförs".

Nollalternativet innebär att kommunen inte genomför övergripande markplanering under planperioden. Nollalternativet innebär att kommunens utveckling saknar inriktning och blir mer slumpartad. Nuvarande översiktsplan från 1990 fortsätter då att gälla som planeringsunderlag tillsammans med de fördjupade

översiktsplaner som finns framtagna. Det blir svårare att främja en hållbar utveckling och exploateringen kan bli mer okontrollerad. En framtida planering utan en uppdaterad ÖP kan även bli mer kostsam och tidskrävande för kommunen. Alternativet innebär att det inte genomförs någon strategisk markplanering under planperioden och den nuvarande översiktsplanen används så långt som möjligt.

Utvecklingen på landsbygden i ett nollalternativ ges sämre förutsättning utan en LIS-plan. Enstaka bebyggelse kan dock tillkomma i strandnära lägen med den möjlighet till dispens som finns generellt inom strandskyddsområdet. I nollalternativet förutsätts befolkningens mängd minska enligt befolkningsprognosen från Region Värmland. Det minskade invånarantalet kan ge upphov till att servicefunktioner på mindre orter inom kommunen måste läggas ner och att invånarna då blir hänvisade till mer centrala benägna servicecentra längre från bostadsorten.

Utvecklingen i många av kommunens tätorter blir i stort samma med eller utan en ny översiktsplan i och med att inga stora förändringar vad gäller markanvändningen föreslås där. Det finns utrymme för utveckling i redan planlagd mark och skillnad mellan alternativen blir därför liten. Den största skillnaden vad gäller markanvändningen mellan de två alternativen är LIS-planens förslag.

Konsekvenserna för kommunen som helhet blir svåra att överblicka utan en ny översiktsplan.

Alternativa utvecklingsmöjligheter

Att identifiera ett eller några få alternativa scenarion gällande kommunens utveckling som kan anses vara mer sannolika än andra scenarion är så gott som omöjligt. Det låter sig helt enkelt inte göras då det finns en oerhörd mängd faktorer såsom konjunkturläge, enskilda entreprenörers initiativ, näringslivssatsningar, teknisk utveckling, nationella inriktningar med mera, som kan variera. Således begränsar sig detta dokument till att beskriva effekter och konsekvenser av planförslaget och nollalternativet.

4. Förutsättningar

Kommunala handlingar och övriga styrdokument

Säffle kommun har antagit följande strategier som berör miljön:

- Klimatplan – antagen 2009-04-27
- Naturvårdsplan – antagen 2007-06-25
- Vindkraft Säffle – antagen 2009-09-28

För närvarande pågår arbete med en revidering av naturvårdsplanen samt en ny VA-plan. Naturvårdsplanen beräknas antas under 2013. Klimatplanen avser kommunen att följa upp och därefter föra in nya mål i en reviderad Klimatplan.

Arbete pågår även med att revidera den nu gällande Avfallsplanen. En ny plan beräknas antas under 2014.

Nu gällande riksintresseområden för vindkraft är beslutade av Energimyndigheten 2008 och omfattar i kommunen stora delar av Värmlandsnäs och ett område i Svanskog socken. Energimyndigheten kom i december 2012 med ett förslag till revidering/uppdatering av riksintresseutpekandet. Kommunen avser att se över vindkraftplanens aktualitet när Energimyndigheten beslutat om nya riksintresseområden för vindkraft.

Hänsyn ska tas till dessa strategier och dokument vid all planläggning inom kommunen.

Riksintressen och skyddsvärda områden

Riksintressen regleras i miljöbalken (MB, 3 och 4 kap) och utgörs av områden där det finns så speciella värden eller förutsättningar att de bedöms vara betydelsefulla för riket i sin helhet. Flera olika riksintressen kan omfatta samma geografiska yta, se kartor i planförslaget.

I ett område som är av riksintresse får områdets värde eller betydelse inte påtagligt skadas av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön. Den slutliga avvägningen mellan eventuella olika intressen görs vid prövning eller tillståndsgivning. Kommunens ställningstagande i översiktsplanen kan vid sådana beslut vara vägledande.

Inom Säffle kommun finns flera riksintressen för naturvård, kulturmiljö, friluftsliv, kommunikationer, vindkraft, totalförsvaret, yrkesfiske och Natura 2000. Väner med öar och strandområden är även av riksintresse som helhet. Det finns även flera naturreservat inom kommunen. Dessa områden redovisas utförligt under kapitlet Planeringsförutsättningar.

Miljömål

Riksdagen har antagit 16 miljömål/miljökvalitetsmål som beskriver den kvalitet och det tillstånd för Sveriges miljö, natur- och kulturresurser som är ekologiskt hållbara på lång sikt. Det är ett löfte till framtida generationer om frisk luft, hälsosamma livsmiljöer och rika naturupplevelser. Regeringen har inrättat ett miljömålsråd som ansvarar för uppföljning av miljömålen. Strävan är att vi till nästa generation ska ha löst de stora miljöproblemen. Det betyder att alla viktiga åtgärder i Sverige ska vara genomförda till år 2020 (år 2050 när det gäller klimatmålet). De nationella miljömålen är regionaliserade av Länsstyrelsen i samverkan med kommuner, näringsliv, frivilliga organisationer och

För kartor över riksintressen, LIS-områden med mera hänvisas till ÖP:n och dess övriga bilagor.

andra aktörer. De regionala miljömålen ska vara utgångspunkt för miljöarbetet på regional och lokal nivå.

Enligt miljöbalken ska en miljökonsekvensbeskrivning innehålla en beskrivning av hur relevanta miljö kvalitetsmål och annan miljöhänsyn beaktas i planen. De sexton miljö kvalitetsmålen presenteras på nästa sida.

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- Bara naturlig försurning
- Giftfri miljö
- Skyddande ozonskikt
- Säker strålmiljö
- Ingen övergödning
- Levande sjöar och vattendrag
- Grundvatten av god kvalitet
- Hav i balans samt levande kust och skärgård
- Myllrande våtmarker
- Levande skogar
- Ett rikt odlingslandskap
- Storslagen fjällmiljö
- God bebyggd miljö
- Ett rikt djur- och växtliv

Länsstyrelsen i Värmlands län arbetar med 14 av dessa miljömål på länsnivå (de nationella målen om hav och fjäll är av naturliga skäl inte inkluderade). Säffle kommun har i sin tur valt ut 7 miljömål med lokal inriktning som ska gälla i Säffle kommun. Mer om dessa mål kan ses i Naturvårdsplanen respektive Klimatplanen.

- *Begränsad klimatpåverkan:* Säffle kommun har bestämt sig för att ta sitt ansvar i klimatarbetet för att begränsa klimatpåverkan. Målet är att minska energianvändningen, öka andelen energi från förnybara källor och minska utsläppen av växthusgaser.
- *Levande skogar:* Skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion ska skyddas samtidigt som biologisk mångfald bevaras och kulturmiljövärden och sociala värden värnas. Idag är skogen en av våra viktigaste källor till förnyelsebara råvaror och har stora värden, både ekonomiskt och miljömässigt. Men det är samtidigt många olika faktorer som påverkar skogen negativt idag, speciellt dagens moderna skogsbruksmetoder.

- *Ett rikt odlingslandskap*: Odlingslandskapets och jordbruksmarkens värde för biologisk produktion (säd etc.) och livsmedelsproduktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden och kulturmiljövärdena bevaras och stärks.
- *Levande sjöar och vattendrag*: Sveriges sjöar och vattendrag ska vara ekologiskt hållbara och deras livsmiljöer ska bevaras. För den biologiska mångfalden är sjöar och vattendrag väldigt betydelsefulla, men även för oss människor är de av stor vikt. Vi fiskar, badar, åker båt på sommaren och vi utviner dricksvatten och vattenkraft.
- *Myllrande våtmarker*: Den ekologiska och vattenhållande funktion som våtmarker har ska bevaras och värdefulla våtmarker ska skyddas i framtiden. Sverige har idag 6,3 miljoner ha myrmark, men endast 6 % finns med i naturvårdsverkets myrskyddsplan.
- *God bebyggd miljö*: ”Städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden ska tas till vara och utvecklas”.
- *Ett rikt växt- och djurliv*: Den biologiska mångfalden ska värnas, bevaras och nyttjas på ett hållbart sätt, nu och för kommande generationer. Arternas livsmiljöer och ekosystem, funktioner och processer ska värnas. Biologisk mångfald är gener, arter och deras samverkan i ekosystemet samt vilken nytta de alla gör för att t.ex. rena vatten och luft.

Eftersom åtskilliga av miljömålen är övergripande och har svårdefinierade gränser delas inte redovisningen av planförslagets effekter och konsekvenser på dem upp under respektive rubriker i kapitel 5. Istället görs en avstämning av planförslagets effekter och konsekvenser på samtliga relevanta (14 stycken) miljömål i kapitel 6.

Miljökvalitetsnormer

Miljökvalitetsnormer (MKN) är ett juridiskt bindande styrmedel i miljölagstiftningen gällande kvaliteten på mark, vatten, luft eller miljön i övrigt. De används för att förebygga eller åtgärda miljöproblem. De beskrivs närmare i miljöbalkens femte kapitel. En miljökvalitetsnorm kan till exempel gälla högsta tillåtna halt av ett ämne i luft, mark, eller vatten. Miljökvalitetsnormer kan införas för hela landet eller för ett geografiskt område, till exempel ett län eller en kommun. Utgångspunkten för en norm är kunskaper om vad människan och naturen tål. Normerna kan även ses som styrmedel för att på sikt nå de nationella miljömålen. De flesta av miljökvalitetsnormerna baseras på krav i olika direktiv inom EU.

För närvarande finns det miljökvalitetsnormer för:

- Olika föroreningar i utomhusluften (SFS 2010:477)
- Olika parametrar i vattenförekomster (SFS 2004:660)
- Olika kemiska föreningar i fisk- och musselvatten (SFS 2001:554)
- Omgivningsbuller (SFS 2004:675)
- Havsmiljön (SFS 2008:56)

För Säffle kommun är miljö kvalitetsnormerna för luft, buller och vatten aktuella. Här beskrivs dessa lite mer.

Miljö kvalitetsnormer för utomhusluft

I MB kap 5 och i förordningen (2001:527) om miljö kvalitetsnormer för utomhusluft regleras tillåtna halter i utomhusluft för ett flertal ämnen. Miljö kvalitetsnormer är bindande på så sätt att myndigheter och kommuner ska planera och vidta åtgärder så att normen uppfylls. Överskridande av nivåer i utomhusluft sker generellt lokalt och beror då främst på höga trafikflöden eller omfattande vedeldning.

Miljö kvalitetsnormer för sjöar och vattendrag

Miljö kvalitetsnormen omfattar både yt- och grundvattenkvalitet och bestämmelser om kvalitet och status finns i vattenförvaltningsförordningen (SFS 2004:660). Med stöd av förordningen har Västerhavets Vattenmyndighet fastställt förvaltningsplan, miljö kvalitetsnormer och åtgärdsplan för alla vattenförekomster i kommunen.

Med stöd av förordningen har Västerhavets Vattenmyndighet fastställt förvaltningsplan, miljö kvalitetsnormer och åtgärdsplan för flertalet vattenförekomster i kommunen, dessa redovisas i planbeskrivningen.

Miljö kvalitetsnormer för omgivningsbuller samt riktvärden för buller

Hur omgivningsbuller ska kartläggas i fysisk planering samt hur åtgärdsprogram ska tas fram redovisas i förordningen (2004:675) om omgivningsbuller. Med omgivningsbuller menas buller från vägar, järnvägar, flygplatser och industriell verksamhet. Miljö kvalitetsnormen för buller är en så kallad målsättningsnorm som innebär att det finns en skyldighet att genom att kartlägga buller och upprätta åtgärdsprogram sträva efter att omgivningsbuller inte medför skadliga effekter på människors hälsa. Kartläggningen av buller i Sverige har skett i olika faser med början i de folkrikaste kommunerna och vid de högst trafikerade vägarna och järnvägarna. Säffle kommun har hittills inte omfattats av detta kartläggningskrav. Vid all planering ska dock hänsyn tas till gällande riktvärden för buller.

Annan hänsyn och riktvärden för översiktlig planering

Bedömningsgrunder för buller

Bullerproblemens omfattning bedöms med hjälp av riktvärden. Vid all planläggning ska gällande riktvärden för buller eftersträvas. Miljömålet God byggd miljö ställer krav på att platser där människor vistas ska ha en god ljudmiljö och vara fri från betydande buller från trafiken. Målet ska uppnås inom en generation, till år 2020. Så här har Boverket konkretiserat det långsiktiga målet utifrån de riktvärden för buller som riksdagen ställt sig bakom:

Till år 2020 ska ingen i sin boendemiljö ha bullernivåer överstigande:

- 30 dBA ekvivalentnivå inomhus
- 45 dBA maximalnivå inomhus nattetid
- 55 dBA ekvivalentnivå utomhus (vid fasad)
- 70 dBA maximalnivå vid uteplats i anslutning till bostad

Riskhänsyn vid fysisk planering

Hantering av risker är kopplad till den fysiska planeringen genom att det i plan- och bygglagen (PBL, 1987:10) och i MB finns omnämnt att risker för människors hälsa och säkerhet ska beaktas. Enligt PBL ska bebyggelse lokaliseras till mark som är lämpad för ändamålet med hänsyn till boendes och övrigas hälsa. Hänsynstaganden omfattar bland annat risk för översvämningar, risk för ras, risker i närhet till kommunikationsleder samt risker i anslutning till industriell verksamhet.

Dagvatten

Krav på dagvattenhantering ställs i miljöbalken, Boverkets byggregler samt i Naturvårdsverkets föreskrifter. Områden som utnyttjas för öppen dagvattenhantering ska i översikts- och detaljplan avsättas som naturmark eller parkmark. Om det inom ett planområde inte går att reservera tillräcklig plats för lokalt omhändertagande av dagvatten ska det av planhandlingarna framgå var dagvattenhanteringen kan eller ska ske.

5. Effekter och konsekvenser

Befolkning, bebyggelse och hälsa

Nollalternativet

I nollalternativet hänvisas ny bebyggelse till lediga tomter inom befintliga detaljplaner, vilka finns i anslutning till kommunens tätorter. Utvecklingen på landsbygden i ett nollalternativ bedöms ha sämre förutsättningar utan en LIS-plan, och bedöms medföra att landsbygdens attraktionskraft blir mindre jämfört med huvudalternativet, vilket kan få negativa konsekvenser för utvecklingen av befolkningsutvecklingen samt turism- och besöksnäringen inom Säffle kommun. Enstaka bebyggelse kan dock tillkomma i strandnära lägen med den möjlighet till dispens som finns generellt inom strandskyddsområdet.

För kommunen bedöms utvecklingen utan en LIS-plan påverka möjligheten negativt till attraktiva bostäder på landsbygden och även utvecklingen av nya turistmål. Detta kan leda till att serviceunderlaget kan komma att minska på landsbygden och även möjligheten att arbeta, gå i skola och uträtta vanliga ärenden nära sin bostad. De allmänrättsliga intressena kan till viss del påverkas positivt utan en LIS-plan då strändernas tillgänglighet kvarstår som idag.

Befolkningsprognosen visar på en marginell minskning av invånarantalet framöver. Nollalternativet bedöms inte kunna vända den negativa trenden. En minskad befolkning främst på landsbygden kan ge upphov till att servicefunktioner på mindre orter måste läggas ner. Kommunens förutsättningar att nå en långsiktig social och ekonomisk hållbarhet bedöms vara sämre utan en aktuell översiktsplan.

Planförslaget

I samtliga tätorter inom kommunen finns ledig tomtmark och på landsbygden finns ett engagemang att skapa bra tomtmark. Detta bedöms underlätta för såväl nyinflyttning till kommunen som omflyttning inom den. I centrala Säffle redovisar översiktsplanen några utvecklingsområden för bostäder men även för verksamheter. I samtliga tätorter inom kommunen finns också mark för industri/verksamhet planlagd. Det är positivt då det underlättar för etableringar att ske vilket i sin tur bedöms påverka möjligheten till arbetstillfällen och utveckling.

Efterfrågan på vattennära boende är mycket påtaglig och för att möta detta intresse har så kallade LIS-områden, Landsbygdsutveckling i strandnära lägen, tagits fram. Detta är strandnära områden som öppnas för bebyggelse och verksamheter för att främja utvecklingen på landsbygden. Detta bedöms vara en viktig satsning då det generellt sett är landsbygden som avfolkas snabbast och de åtgärder som förbättrar möjligheten för människor att bo och verka där bör bejakas. En aktiv landsbygdspolitik kan ge möjlighet till fler invånare och mer verksamheter, vilket får konsekvensen att en avveckling av samhällsservice och privat utbud kan stoppas och i bästa fall vändas till utveckling istället. En ökad satsning på utbyggnad av bredband och mobiltelefoni på landsbygden ökar möjligheten att bo kvar där.

Enstaka hus eller anläggningar kan även tillkomma i strandnära lägen, utöver LIS-planens förslag, med den möjlighet till dispens som råder generellt inom strandskyddsområdet.

Flera av de områden som föreslås i LIS-planen är idag ostörda områden med en låg andel biltrafik. LIS-planens genomförande kan leda till att bullerstörningar

uppkommer längs delar av vägnätet som hittills varit relativt ostörda, även störningar av vibrationer kan uppkomma. Frågorna bör ses över vid kommande detaljplanearbete eller bygglovshanteringar. Många av LIS-områden ligger dock nära befintliga kollektivtrafikstråk och möjligheten finns att satsningarna kan ge upphov till ett ökat underlag för kollektivtrafiken.

Satsningen på turism utifrån LIS-planen kan ge fler personer möjlighet att besöka platser som tidigare varit svårtillgängliga. Samtidigt kan LIS-planen ge upphov till en viss minskad åtkomst till strandnära lägen om det byggs byggnader som begränsar tillgängligheten till stränderna.

Översiktsplanens föreslagna bebyggelseområden, utöver LIS-planen, ligger i centrala Säffle eller i anslutning till kommunens mindre tätorter. I de mindre tätorterna är områdena sällan utsatta för buller i sådan omfattning att det finns risk för att gällande riktvärden inte kan hållas. Däremot kan boende i befintlig bebyggelse uppleva en ökad bullerstörning, trots att riktvärdena hålls, genom att trafik till och från den nya bebyggelsen tillkommer. I centrala Säffle kan bullerstörningar förekomma, detta utreds mer i kommande detaljplanearbete. På samma sätt utgör påverkan från luftföroreningar oftast inte något problem utanför större tätorter.

Det är av stor vikt för Säffles befolkningsutveckling att pendlingsmöjligheterna till Karlstad förbättras. Därför är kommunens ställningstagande inom kommunikation viktiga och framförallt då utpekandet av Vålbergsrakan (en möjlig ny järnvägssträckning Karlstad-Grums). Ett anläggande av denna sträcka bedöms vara mycket betydelsefullt för pendlingsmöjligheterna via järnväg.

Utbyggnad av optiskt fibernät i hela kommunen och ökad täckningsgrad för mobiltelefoni är positivt då det ger ökad driftsäkerhet i tele- och datanätet samt bättre möjligheter till landsbygdsboende och bättre förutsättningar att kunna sköta arbetsuppgifter från bostaden.

De frågor kommunen anser viktiga att prioritera inom bland annat naturvård, friluftsliv och kulturmiljö medverkar till att stärka Säffles identitet. Boende och verksamhet i samklang med natur och friluftsliv bedöms vara en styrka för att locka invånare i framtiden.

Kommunen ställer sig positiv till avstyckning av större bostadsfastigheter vilket ger möjlighet till exempelvis viss djurhållning och tillgång till egen bränsleved. Detta underlättar för de som vill välja en högre grad av självhushållning utan att för den skull nödvändigtvis vara lantbrukare. Detta bedöms öka möjligheten att välja sin ”livsstil” inom kommunen vilket måste anses vara positivt för de boende.

Natur- och kulturmiljö

Nollalternativet

Sex av de kommunala miljömål som Säffle kommun har satt upp finns i naturvårdsplanen, vilken är antagen av kommunfullmäktige 2007. Detta innebär att även i nollalternativet gäller dessa mål, således bedöms inga skillnader uppkomma gentemot planförslaget.

Nollalternativet innebär en utebliven exploatering av strandnära lägen via LIS-områden vilket kan ge positiva konsekvenser för natur- och kulturmiljön då naturmark inte tas i anspråk för byggnationerna. Ett vikande service- och befolkningsunderlag på landsbygden kan dock komma att medföra även negativa konsekvenser för de natur- och kulturmiljövärden som är knutna till odlingslandskapet och andra bebyggelsemiljöer där en fortsatt skötsel är avgörande för att kunna bibehålla värdena.

Sammantaget bedöms nollalternativet leda till små negativa konsekvenser för natur- och kulturmiljön.

Planförslaget

Naturmiljön inom kommunen kommer främst att påverkas direkt genom att mark tas i anspråk för etableringar av olika slag, exempelvis bostäder eller verksamheter, främst genom förverkligandet av LIS-planen. Naturmiljön kan även komma att påverkas indirekt genom en förändrad markanvändning i nära anslutning av den utpekade naturmiljön. I de fall det är naturmark som berörs ska en naturvärdesinventering göras i samband med detaljplanearbetet för att ta reda på mer om den naturmiljö som berörs. Utifrån resultaten kan olika åtgärder föreslås för att påverka miljön så lite som möjligt.

Påverkan på natur- och kulturmiljö är komplex och beror bland annat på utvecklingen inom industri, jordbruk och bostadsbyggande. Vid en utbyggnad enligt planförslaget ska hänsyn tas till natur- och kulturmiljövärden i kommunen så att dessa miljöer kan bevaras så långt som möjligt.

Arbetet med uppfyllelsen av Säffle kommuns miljömål som syftar till levande skogar, ett rikt odlingslandskap, levande sjöar och vattendrag, myllrande våtmarker och ett rikt växt- och djurliv bedöms innebära positiva konsekvenser för naturmiljön.

Förverkligandet av LIS-planen innebär planförslagets största påverkan på naturmiljön. LIS-planen föreslår 35 stycken LIS-områden vid 17 st sjöar och vattendrag, se karta i LIS-planen. Ett genomförande av planförslagets LIS-områden innebär att strandnära markområden lättare kan tas i anspråk för ny eller kompletterande bebyggelse/verksamhet. LIS-områdena har företrädesvis föreslagits i anslutning till befintlig bebyggelse och sjöar med strandområden som är helt obebyggda berörs inte. Dispens från strandskyddet kan komma att ges i de LIS-områden som pekats ut i planförslaget. Denna dispens ska kunna ges utan att det blir konflikt med strandskyddets grundläggande syften, med andra ord får inte djur- och växtlivet påverkas på ett oacceptabelt sätt och allmänhetens tillgång till strandområden får inte försämrats.

Under urvalsprocessen av LIS-områdena har förslagen bedömts mot uppställda kriterier i LIS-planen och hänsyn har tagits skyddade och på andra sätt utpekade miljöer med höga natur- och kulturvärden så att dessa som regel inte omfattas av LIS-planen. Generellt gäller att LIS-områdena ska vara attraktivt belägna och bedöms kunna utvecklas utan att komma i konflikt med strandskyddets grundläggande syften. Syftena är att djur- och växtlivet inte får påverkas på ett oacceptabelt sätt och allmänhetens tillgång till strandområden får inte försämrats. Undantaget är riksintresseområden där en bedömning har gjorts huruvida de riksintressanta värdena inom området berörs eller inte, se kapitel 7. Det kan dock finnas mindre miljöer inom LIS-områdena som har höga natur- eller kulturvärden men som bedömts kunna bevaras inom området även vid en utveckling enligt förslaget. Vid större etableringar i strandnära lägen föreslås att en naturvärdesbedömning görs. Detta för att kunna identifiera miljöer med höga naturvärden som då kan komma att undtas vid en etablering. Där det finns anledning att skydda natur eller kulturmiljöer intill ett LIS-område bör kommunen via planbestämmelser i en detaljplan skydda de värden som finns där.

De huvudsakliga effekterna av LIS-planen på naturmiljön bedöms bli att områden som kan ha viss betydelse för spridning, föryngring och födosök för lokala grupper eller bestånd av allmänt förekommande djur- och växtarter tas i anspråk. Indirekta effekter kan utgöras av ingrepp i miljöer utanför själva LIS-området genom siktröjning och ”städning” av naturmiljöer, en ökad efterfrågan av på vattenanläggningar som exempelvis bryggor. En ökad mänsklig

aktivitet i närheten av och på sjöarna kan även komma att medföra störningar på känsliga arter som kan leda till en minskning gällande häckning och förnyring för dessa arter.

Ett ökat byggande som i första hand styrs av närheten till vatten medför att delvis nya bebyggelsemönster uppstår. Mönstren bryter mot de traditionella och saknar ett historiskt sammanhang. Till övervägande del har dock LIS-områdena pekats ut i anslutning till befintlig bebyggelse. LIS-planen anger rekommendationer för utformning och placering av tillkommande byggnader för att dessa ska passa in i landskapet och sammanhanget på bästa sätt.

En utveckling av landsbygden kan medföra att människor får fortsatt möjlighet att bo kvar och försörja sig vilket ökar förutsättningarna för ett öppethållande av marken. Det kan bidra till att upprätthålla och tydliggöra kulturmiljövärden i landskapet.

Klimatplanen har bland annat målet att kommunkoncernen ska vara fossilbränslefri och självförsörjande på förnybar energi och el 2025 och att detta ska omfatta kommunen som geografiskt område 2030. Uppnås dessa mål bedöms det vara positivt för natur- och kulturmiljön.

Kommunens miljö kvalitetsmål ”god bebyggd miljö” och dess ambition att inventera och genom detaljplan säkerställa värdefull kulturhistorisk bebyggelse bedöms vara positivt för kulturmiljön. Frånvaron av planskydd kan leda till att kortsiktiga ställningstaganden medför utträdning av enskilda byggnader och/eller hela miljöer som ofta är ytterligt viktiga byggstenar i lokalsamhällets identitet och kommuninvånarnas stolthet över sin bygd.

Säffle kommun saknar ett eget kulturmiljöprogram. Ett sådant program kan kommunen ta hjälp av i bygglovsfrågor som rör kulturmiljöer på landsbygden. Frånvaron av ett kulturmiljöprogram bedöms kunna ge negativa konsekvenser för kulturmiljön. Enligt översiktsplanen bör ett sådant program tas fram vilket är positivt för kulturmiljön.

Eventuella utvecklingar kring E18, E45 och Vålbergsrakan innebär markanspråk som kan påverka både natur- och kulturmiljön negativt. Detta utreds inom Trafikverkets planeringsprocess för väg och järnväg.

Sammantaget bedöms förverkligandet av LIS-planen medföra negativa konsekvenser för natur- och kulturmiljön i kommunen.

Mark och vatten

Nollalternativet

För vattenmiljön kan ett nollalternativ utan en LIS-plan ge upphov till positiva konsekvenser då mark- och vattenområden inte tas i anspråk för etableringarna. När det gäller belastning från dag- och avloppsvatten på vattenförekomsterna kan konsekvenserna bli både negativa och positiva. Där befintlig bebyggelse idag har en otillräcklig VA-lösning hade en utveckling enligt LIS kunnat skynda på en utbyggnad av en gemensam VA-lösning. I andra lägen kan konsekvenserna bli positiva då vattenförekomsterna inte tillförs dag- och avloppsvatten från etableringar i tidigare obebyggda eller glest bebyggda områden.

Utan en LIS-plan kommer markanvändningen i kommunen att bestå och skogs- och jordbruksmark tas inte i anspråk för etableringarna.

Planförslaget

Utsläpp till mark och vatten i Säffle kommun sker dels från industriverksamheter, dels från jordbruksmark, enskilda avlopp och avloppsreningsverk.

Gällande verksamheter med miljöpåverkan vill kommunen i samband med planarbete eller lokaliseringsprovningar göra en bedömning av omgivningspåverkan. Även vid arbeten på fastigheter med misstänkt förorening ska bedömning göras angående provtagnings- och saneringsbehov. Båda dessa ambitioner bedöms minska risken för negativa effekter på omgivningen vilket är positivt för mark och vatten.

Kommunen har gjort ställningstagandet att ”arbeta med miljö kvalitetsnormerna för vatten så att alla vattenförekomster som idag inte har ekologisk god status når detta innan år 2021.” Detta bedöms vara positivt för vattenmiljön, liksom även att kommunen har ambition att fortsätta med kalkning där det finns behov. Huvudregeln är att alla vattenförekomster ska uppnå normen god status till år 2015 och att statusen inte får försämrats (ickeförsämringskravet). För att icke-försämringskravet ska kunna hållas måste etableringar i vattennära lägen klara högt ställda krav på avlopps-, dricksvatten- och dagvattenhantering.

Bostadsbyggande i anslutning till befintliga tätorter är positivt vad gäller utsläpp till vatten. De nya bostäderna kan då anslutas till befintligt kommunalt VA-nät. Ett boende på landsbygden saknar ofta den möjligheten med kommunalt VA vilket ger upphov till negativa konsekvenser för vattenmiljön.

Kommunen prioriterar att påbörja upprättande av en VA-plan, inventera enskilda avlopp, ställa renoveringskrav på befintliga undermåliga anläggningar samt analysera möjligheten till utbyggnad av gemensamhetsanläggningar. Samtliga dessa åtgärder bedöms ge upphov till effekter som på sikt bidrar till positiva konsekvenser för mark- och vattenmiljön.

LIS-planens förverkligande leder till en ökad belastning av avloppsvatten till de aktuella sjöarna. Med tanke på de föreslagna LIS-områdets närhet till vatten är det viktigt att lösa VA-frågan för att på bästa sätt undvika negativa effekter på mark- och vattenmiljön. VA-frågan måste beslutas om innan exploateringarna tar vid. Eventuellt skulle även befintlig bebyggelse i närheten av ett LIS-område kunna kopplas på systemen. Vid byggande i strandnära lägen ska även översvämningsrisken kopplat till ett förändrat klimat beaktas. Klimatförändringen kan bli en ledning till en ökad risk för översvämnningar, skred utsläpp från avloppssystem och stora mängder dagvatten. Detta kan försämrade vattenkvaliteten i kommunens vattenförekomster.

De föreslagna LIS-områdena berör 15 st vattenförekomster med fastställda miljö kvalitetsnormer. Två av sjöarna som berörs av LIS-planen saknar fastställda miljö kvalitetsnormer. Fem av de aktuella vattenförekomsterna har tidfrist fram till år 2021 för att klara miljö kvalitetsnormen avseende ekologisk status; fyra av dessa pga övergödning och en pga flödesregleringar. Utbyggnaden av bostäder i strandnära lägen bedöms främst orsaka effekter på vattenförekomsterna avseende en ökad näringsbelastning. Vid de vattenförekomster som redan idag har problem med övergödning, (Summeln, Byälven och Getebolsviken) är det särskilt viktigt att VA-frågan löses på ett tillfredsställande sätt för att inte problemen med övergödning ska öka pga LIS-etableringarna. Om VA-lösningen för de befintliga bostäderna kring dessa vattenförekomster kan förbättras, i och med LIS-satsningen, kan det leda till en minskad näringsbelastning till vattnet och därmed en möjlighet att förbättra den ekologiska statusen. Utbyggnaderna medför även en ökad andel hårdgjorda ytor vilket medför en ökad mängd förorenat dagvatten. LIS-planen redovisar ett antal generella riktlinjer gällande VA-hantering i strandnära lägen. VA-utredningar föreslås för flertalet av de föreslagna LIS-områdena.

Vänern är av regeringen utpekad som ett av de områden i landet som har särskilt värdefull natur (enligt tredje och fjärde kapitlet i Miljöbalken). Vänerns värden utgörs inte bara av vattnet, utan även av landskapet runt sjön. Stora, eller många, nya bryggor, mobilmaster och vindkraftverk och dylikt kan negativt påverka vänerlandskapets natur- och kulturvärden. Men farhågor finns om att även fisklekområden, fåglar, flyttfåglar, insekter och fladdermöss kan påverkas negativt av exploateringen runt hela Vänern. Vänerns stränder håller även på att växa igen som en del av vattenregleringen av Vänern, ett ändrat klimat, ett ökat kvävenedfall och ett minskat betetryck. Detta påverkar bland annat den biologiska mångfalden negativt, men även människors friluftsliv och rekreativsmöjligheter. En försiktig exploatering kring Vänern kan till viss del hjälpa till att hålla strandzonen mera öppen. Det är av största vikt att all exploatering kring Vänern görs med stor aktsamhet.

Vid etableringar utanför tätorterna kan skogs-, jordbruksmark eller andra naturresurser behöva tas i anspråk för att förverkliga planen. Mark som tas i anspråk kan även komma att påverka jaktvårdområden och jakträtter. I förhållande till kommunens markresurser i övrigt och med tanke på att utbyggnadsförslagen på landsbygden är förhållandevis småskaliga bedöms konsekvenserna som små för marktillgången och hushållningen med naturresurser inom kommunen.

Ett ökat bebyggelsestryck vid vatten kan medföra indirekta effekter på vattenmiljöerna genom ett ökat byggande i vatten av tex bryggor. Byggande i vatten kräver en anmälan eller tillståndsansökan enligt miljöbalkens kapitel 11. En ökad aktivitet på en sjö kan även orsaka en ökad bullerpåverkan och ökade utsläpp av exempelvis bränsle och kemikalier från fritidsbåtar, vattenskotrar mm.

LIS-planen bedöms få små negativa till positiva konsekvenser. Avgörande för konsekvenserna för mark och vattenmiljön är bland annat hur VA-frågan löses för de föreslagna etableringarna i LIS-planen.

Klimat och luft

Utsläppen av växthusgaser är ett av de mest allvarliga hoten för utvecklingen lokalt, regionalt och globalt. Givna förutsättningar för såväl nollalternativet som för en utveckling enligt den nya översiktsplanen är bland annat den pågående klimatförändringen. Det är nödvändigt att utsläppen av växthusgaser minskar snabbt och kraftigt genom insatser på lokal och regional nivå. För detta krävs att vi använder energin effektivare, minskar dess användning och byter ut det fossila bränslet. En stor del av påverkan på klimatet kommer från transporter.

Nollalternativet

Nollalternativet innebär att bostäder företrädesvis byggs i anslutning till tätorterna där avståndet till arbete och service skulle kunna minska bilberoendet vilket skulle medföra positiva konsekvenser genom minskade utsläpp. En utebliven satsning på landsbygdsboende, utan en LIS-plan, kan medföra att privatbilismen inte ökar vilket då är positivt för klimatet.

Sammantaget bedöms nollalternativet innebära små negativa konsekvenser för klimatet, den största påverkan på klimatet är via transporter-

Planförslaget

Planförslagets strävan att möjliggöra arbetstillfällen, bostäder och service med

en viss spridning inom hela kommunen innebär att transporter på vägarna kommer att öka under den kommande planperioden. Utbyggnaden av bredband på landsbygden kan innebära att möjligheten att arbeta hemifrån ökar vilket i sin tur genererar färre resor. LIS-planen kan stärka närliggande serviceanläggningar såsom matbutiker och kan då bidra till minskade transporter, men även det motsatta kan inträffa med ökade transporter till och från LIS-områdena. Flertalet LIS-områden ligger i nära anslutning till befintliga kollektivtrafikstråk. LIS-områdena kan även ge upphov till ett ökat underlag för kollektivtrafiken, vilket kan påverka klimatet positivt. Sammantaget bedöms dock LIS-planen komma att öka antalet transporter inom kommunen vilket påverkar klimatet negativt.

Planförslaget syftar till att underlätta resandet med allmänna kommunikationer och pekar ut prioriterade sträckor att anlägga gång- och cykelstråk utmed. Detta skapar förutsättningar för ett förändra vårt transportmönster och minska vår klimatpåverkan.

I gällande planer finns lediga tomter för bostadsbebyggelse i kommunens alla tätorter. Om dessa bebyggs ökar möjligheten att servicefunktioner kan finnas kvar i hela kommunen, vilket bl a är positivt ur klimatsynpunkt.

Ett ökat boende på landsbygden kan komma att medföra en ökad privatbilism. Detta kan ge effekten med ökade utsläppsmängder (åtminstone så länge fordonen, direkt eller indirekt, drivs av fossila energikällor), vilket ger negativa konsekvenser för klimatet.

Lokalt ger trafikutsläppen upphov till hälsoeffekter orsakade av till exempel utsläpp av partiklar, men utsläppen leder även till nedsmutsning och korrosion (rost). Regionalt ger trafikutsläppen upphov till skador på naturen genom utsläpp av kväveoxider, svaveldioxider och kolväten, samt hälsoeffekter på grund av exempelvis partiklar. De globala effekterna utgörs av en förstärkt växthuseffekt och påverkan på ozonskiktet. Utsläppen av till exempel koldioxid, metan, dikväveoxid påverkar växthuseffekten negativt. Den största globala effekten kommer från koldioxidutsläppen (CO₂). Den negativa trenden av ökade utsläpp motverkas något av en förbättrad avgasrening och nya alternativa bränslen för fordonsparken i stort. Transportmängderna ökar dock överlag i en större takt än vad den tekniska utvecklingen minskar utsläppen.

Vidare anser kommunen att Klimatplanen ska följas upp. Klimatplanen har bland annat målet att kommunkoncernen ska vara fossilbränslefri och självförsörjande på förnybar energi och el från år 2025 och att detta ska omfatta kommunen som geografiskt område 2030. Uppnås dessa mål är det påtagligt positivt för klimatet.

Sammantaget bedöms översiktsplanen ge upphov till små negativa konsekvenser för klimatet.

6. Avstämning mot miljömålen

De kursiverade citaten under varje miljömål kommer från den officiella definitionen av de olika målen.

Hur översiktsplanen påverkar uppfyllelsen av de nationella miljömålen redovisas med följande läsanvisningar:

Blått: miljömålet påverkas både positivt och negativt

Grönt: miljömålet påverkas positivt

Rött: miljömålet påverkas negativt

Grå: miljömålet påverkas inte

Begränsad klimatpåverkan

”Halten av växthusgaser i atmosfären ska...stabiliseras på en nivå som innebär att människans påverkan på klimatsystemet inte blir farlig...”

Kommunens ställningstagande för utbyggda/bättre allmänna kommunikationer och upphörande av användandet av fossila bränslen inom kommunens geografiska område bedöms på sikt bidra till miljömålets uppfyllelse.

Kommunen har antagit en Klimatplan, och om intentionerna i den uppfylls kommer miljömålet att påverkas positivt.

Planens genomförande med utveckling av LIS-område kan komma att innebära ett ökat transportbehov vilket leder till ökade utsläpp av koldioxid. Genomförandet av LIS-planen kan även komma att stärka närliggande servicefunktioner och kan då leda till ett minskat transportbehov. Även kollektivtrafiken kan gynnas av LIS-satsningen.

Frisk luft

”Luften ska vara så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden inte skadas...”

Kommunens klimatplan bedöms bidra till måluppfyllelsen. Kommunens ställningstagande för upphörande av användandet av fossila bränslen inom kommunens geografiska område bedöms på sikt bidra till miljömålets uppfyllelse.

En viss ökning av trafikmängden förväntas till och från föreslagna LIS-områden men inte i sådan omfattning som föranleder hälsovådliga halter av luftföroreningar.

Bara naturlig försurning

”De försurande effekterna av nedfall och markanvändning ska underskrida gränsen för vad mark och vatten tål...”

Försurande utsläpp härrör från transporter, energianläggningar, industri och jordbruk. Översiktsplanen föreslås en spridd bebyggelse och en levande landsbygd som för närvarande bidrar till ett ökat bilberoende och ökade transporter. En ökad trafikmängd genererar lokalt högre utsläpp av kväve- och svaveloxid som försurar sjöar och vattendrag. En stor del av allt försurande nedfall i Sverige har dock förts hit med vindarna från bl a Centraleuropa och Storbritannien vilket innebär att förändringar gällande transporter inom kommunen inte har så stor effekt på utsläppen.

Kommunen har antagit en Klimatplan, och om intentionerna i den uppfylls kommer miljömålet till viss del att påverkas positivt.

Giftfri miljö

”Förekomsten av ämnen i miljön som har skapats i eller utvunnits av samhället ska inte hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden.”

Kommunens målsättning att ta fram en avfallsplan bedöms till viss del kunna bidra till miljömålets uppfyllelse.

Skyddande ozonskikt

”Ozonskiktet ska utvecklas så att det långsiktigt ger skydd mot skadlig UV-strålning.”

Förslagen i översiktsplanen bedöms inte i någon nämnvärd mån påverka miljömålet.

Säker strålmiljö

”Människors hälsa och den biologiska mångfalden ska skyddas mot skadliga effekter av strålning.”

Kommunens ställningstagande att uppförande ”av nya bostäder och lokaler i högriskområden ska utföras radonsäkert. I områden som angivits som eventuella riskområden ska undersökas vidare innan ny bebyggelse tillåts...” bedöms leda till miljömålets uppfyllelse.

Ingen övergödning

”Halterna av gödande ämnen i mark och vatten ska inte ha någon negativ inverkan på människors hälsa, förutsättningar för biologisk mångfald eller möjligheterna till allsidig användning av mark och vatten.”

Kommunens ambition att alla vattenförekomster ska nå ekologisk god status innan år 2021 bedöms bidra till miljömålets uppfyllelse.

Kommunen prioriterar att inventera enskilda avlopp och ämnar inleda detta i ”områden med tätare bebyggelse och i områden kring sjöar och vattendrag som är klassade som övergödda”. Kommunen tänker också ställa renoveringskrav på befintliga undermåliga avloppsanläggningar samt analysera möjligheten till utbyggnad av gemensamhetsanläggningar samt anslutning till kommunalt VA. Detta sammantaget bedöms bidra till miljömålets uppfyllelse.

Levande sjöar och vattendrag

”Sjöar och vattendrag ska vara ekologiskt hållbara och deras variationsrika livsmiljöer ska bevaras.”

Kommunens ambition att alla vattenförekomster ska nå ekologisk god status innan år 2021 bedöms bidra till miljömålets uppfyllelse.

Utpekandet av LIS-områden runt om i kommunen innebär ett mer strandnära byggande. Strandmiljöer kommer därmed att tas i anspråk i högre utsträckning än tidigare. Detta medför ett ökat tryck även på de vattenmiljöer vars stränder nyttjas för bebyggelse. Samtidigt vidtas åtgärder för att säkerställa en god VA-hantering vilket kan bidra till en bättre vattenkvalitet över lag.

Grundvatten av god kvalitet

”Grundvattnet ska ge en säker och hållbar dricksvattenförsörjning samt bidra till en god livsmiljö för växter och djur i sjöar och vattendrag.”

Kommunens ställningstagande att arbeta med miljökvalitetsnormerna för vatten, upprätta vattenskyddsområden, ställa reningskrav på befintliga avloppsanläggningar med bristande funktion, samt verka för att minska naturgrusförbrukningen i kommunen bedöms bidra till miljömålets uppfyllelse.

Myllrande våtmarker

”Våtmarkernas ekologiska och vattenhushållande funktion i landskapet ska bibehållas och värdefulla våtmarker bevaras för framtiden.”

I kommunens naturvårdsplan står ”Säffle kommun föreslås verka för att de våtmarker som ingår i myrskyddsplanen inom Säffle kommun får ett långsiktigt skydd senast år 2010. I samråd med Skogsstyrelsen föreslås kommunen verka för att skogsbilvägar inte påverkar värdefulla våtmarker negativt. Ökad restaurering och anläggning av nya våtmarker bör vara ett framtidsmål för kommunen.” Kommunen föreslås följa de riktlinjer och skötselprogram som länsstyrelsen tagit fram. Även åtgärdsprogram för hotade arter i våtmarksmiljöer ska följas. Ovanstående bedöms bidra till miljömålets uppfyllelse.

Levande skogar

”Skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras samt kulturmiljövärden och sociala värden värnas. Inriktningen är att miljö kvalitetsmålet ska nås inom en generation.”

I kommunens naturvårdsplan står ”Säffle kommun bör verka för att skyddade områden ska erhålla det skydd och den skötsel som behövs för bevarande av områdets kvalitet och även höjer dess bevarandevärden...” För att sträva mot dessa mål bör utökad samarbete med Skogsstyrelsen, LRF m fl åstadkommas. Vidare bör bl a ytterligare skogsområden undantas från skogsbruk, mer föryngring med lövskog utföras, och mer död ved sparas i skogsmark.

Översiktsplanens förslag innebär att skogsmark tas i anspråk vilket påverkar både produktion och miljövärden även om det är i en förhållandevis liten omfattning. LIS-områden för verksamheter inom turism och friluftsliv bidrar till att tillgängliggöra skogarna och bidra till att sociala värden värnas.

Ett rikt odlingslandskap

”Odlingslandskapets och jordbruksmarkens värde för biologisk produktion och livsmedelsproduktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden och kulturmiljövärdena bevaras och stärks.”

I kommunens naturvårdsplan står ”Säffle kommun ska verka för att bibehålla och sköta de marker som ingår i ängs- och betesmarksinventeringen och de betes- och slåttermarker som har miljöstöd så att dess värden bevaras... Kommunen föreslås agera för att arealen naturligt gräsbärande betesmarker...ska öka”. Under de senaste åren har kommunen medverkat till nyskapande av cirka 200 hektar öppna naturbetesmarker och denna ambition bör bibehållas; resurser till underhåll och nyskapande måste finnas.

LIS-planen ger ökade möjligheter till försörjning på landsbygden vilket ökar förutsättningarna till fortsatt brukande av marken som är en nödvändighet för att upprätthålla de kultur- och naturvärden som är beroende av öppna marker. Samtidigt medför en del av förslagen att odlingsmark tas i anspråk för LIS-planen som kommer att bidra till att utarma kvaliteten i den marken som framtida odlingsmark.

God bebyggd miljö

”Städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden ska tas till vara och utvecklas....”

I kommunens naturvårdsplan står ”Säffle kommun ska verka för att minst 25 % av den värdefulla kulturhistoriska bebyggelsen inom kommunen ska ha långsiktig skydd senast år 2010.” Arbetet för att öka vatten- och grönområden i tätorter bör utföras och vattenområden ska bevaras och utvecklas istället för att ökad kulvertering sker. Utvecklingen av hårdgjorda ytor bör också minska inom kommunen. Detta bedöms bidra till miljömålets uppfyllelse.

Kommunen slår också fast att bulleraspekten ska vägas in i samband med planarbete och bygglovsprövningar, vilket även det bedöms bidra till miljömålets uppfyllelse.

LIS-planens förverkligande med bostäder i strandnära lägen påverkar miljömålet positivt genom en ökad möjlighet till en god och hälsosam livsmiljö. Förhoppningen är att LIS-områdena ska ge underlag till en bibehållen service på landsbygden i form av skolor och barnomsorg. En ökad mängd trafik kan dock uppkomma i tidigare ostörda områden i samband med LIS-planen vilket kan ge upphov till bullerstörningar. Detta innebär att miljömålet motverkas något.

Översiktsplanen föreslår att ett kulturmiljövårdsprogram bör tas fram för Säffle kommun.

Ett rikt växt- och djurliv

”Den biologiska mångfalden ska bevaras och nyttjas på ett hållbart sätt, för nuvarande och framtida generationer. Arternas livsmiljöer och ekosystemen samt deras funktioner och processer ska värnas. ...”

I kommunens naturvårdsplan står ”Det är viktigt att kommunen inhämtar tillräckligt kunskapsunderlag för att kunna utföra rätt åtgärder.” Kommunen ska verka för att kunskap om arters spridningskrav, levnadskrav med mera nyttjas. Kommunen vill också medverka till att Skogsstyrelsen tecknar fler skyddsavtal och att lämpliga vattendrag restaureras.

Översiktsplanen förslag medför att livsmiljöer för djur- och växter tas i anspråk och företrädesvis i strandnära lägen. I strandzonen råder särskilda betingelser som generellt sett medför att stränderna har höga värden för djur- och växtlivet. Samtidigt har övervägande gjorts för att undvika intrång i miljöer av särskild betydelse för djur- och växtlivet. En fri passage vid strandlinjen föreslås vid de flesta LIS-områden.

7. Avstämning mot riksintressen

Riksintresse för naturvård enl 3 kap 6 § MB

Finnsjön-Aspen (N 46)

Förutsättningar

Området har en rikt varierad natur med flera värdefulla naturtyper, från tämligen opåverkade till helt kulturbetingade. Floran och faunan är ovanligt rik med bl a berguv, vitryggig hackspett, flodpärlmussla och naturliga öringstammar. De landskapsestetiska värdena är mycket stora.

Rekommendation: Vissa lövskogsområden, framförallt längs vattendragen och naturskogsområden bör inte utsättas för skogliga åtgärder. Skogsbruk på övrig mark bedrivs med särskilda naturvårdshänsyn. Kalkning av vattendrag bör ske för motverkande av försurningsskador. Lämplig vattenregim och vandringsmöjligheter bör bibehållas i vattendrag med särskilt känsligt och värdefullt djurliv.

Ny bebyggelse bör anpassas till de landskapsestetiska och kulturhistoriska värdena. Fortsatt och helst utökad hävd av slätter- och betesmarker samt även fortsatt öppethållande genom jordbruk bör ske. Del av området omfattas av naturreservat och Natura 2000-område (Habitatdirektivet). Gällande skötselbestämmelser ska beaktas.

Nollalternativet

Nollalternativet bedöms inte medföra några konsekvenser för riksintresset. Möjligen kan samhällsutvecklingen i stort med avfolkning av landsbygden och minskat antal jordbruk långsiktigt medföra en motsatt utveckling mot den rekommenderade.

Planförslaget

Riksintresset berörs av tre föreslagna LIS-områden. Ett etablerande av dessa bedöms delvis kunna bidra till att exempelvis öppna landskap inte växer igen eftersom förutsättningarna att bo kvar och bruka, eller åtminstone hålla efter, marken blir större. Övriga förutsättningar för områdets bevarande bedöms inte påverkas av ett genomförande av planen.

Planens ambition att underlätta etablerandet av verksamheter på landsbygden bedöms kunna underlätta för riksintressets värden att kvarstå på sikt.

Gillbergadalen (N 47)

Förutsättningar

Området ligger i ett kulturlandskap som hävdats under mycket lång tid. Av särskilt intresse är de stora arealerna med betad strandäng. Våtmarker av olika slag dominerar i objektet som har särskilt stor betydelse som rastlokal för andfågel och vadare. Speciellt intressant är området genom det stora antal krickor och sångsvanar som rastar här. Beträffande häckfågelfaunan är den av intresse främst som topstlokal mot nordväst för flera sydliga arter.

Rekommendation: Fortsatt jordbruksdrift med åkerbruk, ängsbruk, naturvårdsinriktad betesdrift och skötsel av landskapselement är en förutsättning för bevarande. Åtgärder som nedlagd eller minskat brukande och hävd av jordbruksmarker, igenväxning, skogsplanering på jordbruksmark, bebyggelseexploatering, täkt, vägdragningar kan påverka områdets värden negativt.

Nollalternativet

Nollalternativet bedöms inte medföra några konsekvenser för riksintresset. Möjligen kan samhällsutvecklingen i stort med avfolkning av landsbygden och minskat antal jordbruk långsiktigt medföra en motsatt utveckling mot den rekommenderade.

Planförslaget

Planens ambition att underlätta etablerandet av verksamheter på landsbygden bedöms kunna underlätta för riksintressets värden att kvarstå på sikt.

Lurö-Millesvik (N 54)***Förutsättningar***

Lurö och Millesviks skärgårdar är ett stort, sammanhängande skärgårdsområde. Området är ostört, hyser intressant flora och fauna och har goda förutsättningar för båtburet friluftsliv.

Rekommendation: Kommunens tolkning av bestämmelserna innebär att anläggningar och viss bebyggelse i kustområdet, vars syften är att betjäna turismens och friluftslivets intressen, i vissa lägen kan vara av sådan betydelse för bygden att en viss exploatering bedöms lämplig. Om det sker på ett sätt som inte påtagligt skadar områdets kultur- och naturvärden.

Nollalternativet

Nollalternativet bedöms inte medföra några konsekvenser för riksintresset.

Planförslaget

Riksintresset berörs av tre föreslagna LIS-områden. Samtliga har syftet att förbättra möjligheten till fritidsboende och/eller verksamhet riktad mot turism och friluftsliv i regionen. Detta innebär att syftet överensstämmer med kommunens ställningstagande att en viss exploatering kan underlätta för att betjäna rekommendationerna för riksintresset.

Segerstads skärgård (N 52)***Förutsättningar***

Segerstads skärgård är en del av Vänerens unika sötvattenarkipelag som omfattar en del av norra Vänerens skärgårdsområden men som ändå innehåller flera ötyper och naturtyper. Området upplevs som oexploaterat.

Kommentar: Riksintresseområde omfattar en mycket liten del av Säffle kommun. Denna del omfattar mestadels yta i Väneren samt två små öar, Talleskär och Orreholmen samt södra änden av ön Knipan. Öarna omfattas av naturreservat och Natura 2000-område. Gällande skötselbestämmelser ska beaktas.

Nollalternativet

Nollalternativet bedöms inte medföra några konsekvenser för riksintresset.

Planförslaget

Planförslaget bedöms inte medföra några konsekvenser för riksintresset.

Stora Bör (SN 44)*Förutsättningar*

Stora Bör är en stor sjö med kraftig vildmarksprägel. De många öarna och den oregelbundna strandlinjen bidrar till upplevelsen och variationen. Som en centralt belägen sjö av denna karaktär har den få motsvarigheter i regionen. Sjön har ett intressant men störningskänsligt fågelliv.

Rekommendation: Bevarande av storöringbestånden förutsätter god vattenkvalitet med höga PH-värden, fungerande reproduktionsområden och skydd av lekfisk och yngel i lekälvarna. Utsläpp av gödande och giftiga ämnen, byggnadsföretag och dämning inverkar negativt. Öar, uddar och strandzoner bör lämnas orörda. I övrigt bör skogsbruket bedrivas med stor hänsyn till naturvårdsintressena. Hävden av de äldre småskaliga jordbrukslandskap som ingår i området bör fortsätta.

Nollalternativet

Nollalternativet bedöms inte medföra några konsekvenser för riksintresset.

Planförslaget

Planförslaget bedöms inte medföra några konsekvenser för riksintresset.

Summeln-Sjönsjö (N 48)*Förutsättningar*

Sjöarna och dess strandzoner har en mångformig och allmänt rik flora och fauna. Speciellt bör de lövrika strandzonerna med bl a flera sumpskogstyper framhållas. Vittryggig hackspett förekommer i området och häckar med all sannolikhet med 2-4 par. Även i övrigt hyser området en rik flora och fauna med inslag av flera ovanliga arter.

Rekommendation: Sump- och kärrskogen bör inte utsättas för skogliga åtgärder eller andra ingrepp. Skogsbruk på övrig skogsmark med lövträd bör bedrivas med särskilda naturvårdshänsyn. Vattenregimen bör hållas på en för sump- och kärrskogens fortbestånd lämplig nivå. Övergödningen och dess effekter bör begränsas, bl a genom vasslätter speciellt efter strandpartier med mer minerogent betingade vegetationstyper. Beteshävden på fuktängen vid Kållerud bör bibehållas och helst intensifieras samtidigt som en återtagen beteshävd på nu hävdade fuktängar är önskvärd.

Nollalternativet

Nollalternativet bedöms inte medföra några konsekvenser för riksintresset.

Planförslaget

Planförslaget bedöms inte medföra några konsekvenser för riksintresset.

Kackerudsmossen*Förutsättningar*

Kackerudsmossen är en medelstor koncentrisk mosse som är representativ för den naturgeografiska regionen. Bevarandet av våtmarkens värde kräver att områdets hydrologi skyddas mot dränering, vattenreglering, dämning och torvtäkt.

Rekommendation: Bevarandet av våtmarkens värde kräver att områdets hydrologi skyddas mot dränering, vattenreglering, dämning och torvtäkt. Avverkning av sumpskogar, skogar på fastmarksholmar och i kantzoner bör ej utföras.

Nollalternativet

Nollalternativet bedöms inte medföra några konsekvenser för riksintresset.

Planförslaget

Planförslaget bedöms inte medföra några konsekvenser för riksintresset.

Rustamossen

Förutsättningar

Rustamossen är en stor, relativt orörd koncentrisk mosse som är representativ för den naturgeografiska regionen. Bevarandet av våtmarkens värde kräver att områdets hydrologi skyddas mot dränering, vattenreglering, dämning och torvtäkt.

Rekommendation: Bevarandet av våtmarkens värde kräver att områdets hydrologi skyddas mot dränering, vattenreglering, dämning och torvtäkt. Avverkning av sumpskogar, skogar på fastmarksholmar och i kantzoner bör ej utföras.

Nollalternativet

Nollalternativet bedöms inte medföra några konsekvenser för riksintresset.

Planförslaget

Planförslaget bedöms inte medföra några konsekvenser för riksintresset.

Ekebråten, Lönnskog (N 71)

Förutsättningar

Representativ och kontinuerligt hävdad hackslåttäng, cirka 2 hektar. Bland vegetationstyperna förekommer främst örtrik friskäng och artrik gräs-/låg-starräng. Växtsamhällena i ängar och naturbetesmarker är mycket art- och individrika, och bland hävdgynnande arter växer bland annat slättergubbe, brudsporre, kattföt, darrgräs, loppstarr och jungfrulin.

Rekommendation: Fortsatt jordbruksdrift med åkerbruk, ängsbruk, naturvårdsinriktad betesdrift och skötsel av landskapselement. Restaurering av igenväxta områden. Områdets värden kan påverkas negativt av: nedlagd eller minskat brukande och hävd av jordbruksmarker, omarrondering av jordbruksmark, igenväxning, skogsplantering på jordbruksmark, spridning av näringsämnen och gifter i ängar, naturbetesmark och kring landskapselement, bebyggelseexploatering, täkt, nydikningar.

Nollalternativet

Nollalternativet bedöms inte medföra några konsekvenser för riksintresset.

Planförslaget

Planförslaget bedöms inte medföra några konsekvenser för riksintresset.

Riksintresse för kulturmiljö enl 3 kap 6 § MB

Västra Smedbyn (K 36)

Förutsättningar

Herrgårdsmiljön von Echstedtska gården är en av den svenska profana arkitekturens bäst bevarade karoliner- och rokokoplanläggningar. Herrgården uppförd 1762-64, flyglar, lusthus, avträde. Interiörmålningar i manbyggnad och avträde. Park, omgivande odlingslandskap. Von Echstedtska gården utgör byggnadsminne enligt kulturminneslagen. Området omfattas av områdesbestämmelser.

Rekommendation: Ny bebyggelse inom riksintresseområdet bör prövas restriktivt. Delar av parken bör restaureras.

Nollalternativet

Nollalternativet bedöms inte medföra några konsekvenser för riksintresset.

Planförslaget

Planförslaget bedöms inte medföra några konsekvenser för riksintresset.

Millesvik (K 37)

Förutsättningar

Ovanligt tät och formsammansatt fornlämningsmiljö från sten, brons- och järnåldern. Mer än 200 gravar i flera gravfält och ensamlägen. Rösen, bl a ett av Sveriges största långrösen. Stensättningar med kal stenfyllning, högar, övertorvade stensättningar, klumpstenar, domarringar, hällkistor. Ca 100 odlingsrösen. I området ingår även 1100-talskyrka och medeltida gårdslägen samt Hjalleskate herrgård med nuvarande byggnader från 1800-talets förra hälft.

Rekommendation: Ny bebyggelse inom riksintresseområdet prövas restriktivt. Kalavverkning eller omföring av jordbruksmark till skogsmark bör inte ske.

Nollalternativet

Nollalternativet bedöms inte medföra några konsekvenser för riksintresset.

Planförslaget

Kommunens prioritering att ta fram områdesbestämmelser för bebyggelsemiljön kring Millesviks kyrka bedöms ge effekten att skyddet för miljön stärks. Detta leder till positiva konsekvenser för riksintresset.

Riksintresse för friluftsliv enl 3 kap 6 § MB

Glaskogen

Förutsättningar

Glaskogens specifika förutsättningar för friluftsliv är stora, glesbebyggda skogsområden med delområden som har särskilda natur- och kulturkvaliteter och en rikedom på klarvattensjöar och vattendrag med rik och intressant fiskfauna. Välbyggt system av vandringsleder och stor potential för turistiskt sportfiske.

Rekommendation: Särskild hänsyn till naturmiljön måste tillämpas i det praktiska skogsbruket. För att bevara områdets värden och dragningskraft måste även besökare av olika kategorier mötas med en lämpligt utbyggd service.

Nollalternativet

Nollalternativet bedöms inte medföra några konsekvenser för riksintresset.

Planförslaget

Planförslaget bedöms inte medföra några konsekvenser för riksintresset.

Norra Vänerskärgården

Förutsättningar

Vänern har, med sin storlek, sina unika skärgårdsmiljöer och sitt fiskbestånd, mycket stor betydelse som rekreatjonsområde för närboende och turister. Bad, båtsport och fritidsfiske är de viktigaste aktiviteterna. Vänerns kanske främsta värde avseende friluftsliv är den mycket stora potentialen för uppbyggande av en sportfiskebaserad fisketurism.

Rekommendation: Friluftslivets intressen prioriteras och området skall skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada natur- och kulturmiljön. Kommunens tolkning av bestämmelserna innebär att anläggningar vars syften är att betjäna turismens och friluftslivets intressen, i vissa lägen, kan vara av sådan betydelse för bygden att en viss exploatering bedöms lämplig.

Nollalternativet

Nollalternativet bedöms inte medföra några konsekvenser för riksintresset.

Planförslaget

Planförslaget bedöms inte medföra några konsekvenser för riksintresset.

Lurö-Millesvik

Förutsättningar

”Del av Sveriges största sötvattensskärgård med unika skärgårdsmiljöer, bl a rester av skärgårdsjordbruk. Goda möjligheter till båtliv och bad.” Förutsättningen för områdets värde ur friluftssynpunkt är att Vänerns vattenkvalitet och attraktiva skärgårdsmiljöer bevaras.

Rekommendation: Kommunen anser att den av länsstyrelsen redovisade kartavgränsningen i norra delen av riksintresseområdet inte kan accepteras. Området mellan Millesvik och dalslandsgränsen bör utgå som riksintresseområde för friluftsliv. Denna del av området saknar de värden som krävs för utpekande till riksintresse. I gällande beslut om riksintresset saknas beskrivning och värdeomdöme för området norr om Millesvik. Aktuell totalareal i riksintessebeslutet omfattar heller inte området norr om Millesvik.

Riksintesseområdet bör revideras och endast omfatta området mellan Millesvik och Lurö skärgård.

Kommunens tolkning av bestämmelserna i övrigt innebär att i området Millesvik - Lurö ska friluftslivets intressen prioriteras och området skall skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada natur-och kulturmiljön. Anläggningar vars

syften är att betjäna turismens och friluftslivets intressen, i vissa lägen, kan vara av sådan betydelse för bygden att en viss exploatering bedöms lämplig.

Nollalternativet

Nollalternativet bedöms inte medföra några konsekvenser för riksintresset.

Planförslaget

Riksintresset berörs av tre föreslagna LIS-områden.

Med tanke på omfattningen av riksintresset rent geografiskt bedöms det som ytterst osannolikt att de föreslagna LIS-områdena, var och ett eller sammantaget, skulle komma att påverka vattenkvaliteten eller den attraktiva skärgårdsmiljön på något nämnvärt sätt. Det bedöms således som att planförslaget kan genomföras utan nämnvärd påverkan på riksintressets värden. Med tanke på rekommendationen att friluftslivets intressen ska prioriteras bedöms flertalet av de föreslagna LIS-områdena kunna komma att medverka till denna målsättning.

Dock bör kommunen vid planering, projektering och etablering av samtliga föreslagna områden mycket noga vinnlägga sig om att markbehandling och placering av bebyggelse görs på sådant sätt att befintlig terräng påverkas i minsta möjliga mån. Även material och formspråk när det kommer till byggnader av skilda slag måste väljas med största respekt för platsens karaktär.

Riksintresse med geografiska bestämmelser enl 4 kap 1-2 §§ MB

Vänern med öar och strandområden

Förutsättningar

I MB 1 § står ”De områden som anges...är, med hänsyn till de natur- och kulturvärden som finns i områdena, i sin helhet av riksintresse. Exploateringsföretag och andra ingrepp i miljön får komma till stånd endast om det kan ske på ett sätt som inte påtagligt skadar områdenas natur- och kulturvärden. Bestämmelserna utgör inte hinder för utvecklingen av befintliga tätorter eller av det lokala näringslivet”. I 2 § står vidare ”Inom följande områden skall turismens och friluftslivets, främst det rörliga friluftslivets, intressen särskilt beaktas vid bedömningen av tillåtligheten av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön”

Rekommendation: Den av länsstyrelsen redovisade avgränsningen kan inte accepteras då den omfattar stora markområden vilka bedöms sakna betydelse i detta sammanhang. Enligt kommunens uppfattning ska områdesavgränsningen tills vidare vara 300 meter från fastlandets strandlinje längs kustzonen mot Vänern. Kommunen avser att i samråd med länsstyrelsen fortsätta arbetet med att finna en slutlig avgränsning av området.

Kommunens tolkning av bestämmelserna, enligt miljöbalkens 4:1-2, innebär att anläggningar vars syfte är att betjäna turismens och friluftslivets intressen, i vissa lägen, kan vara av sådan betydelse för bygden att en viss exploatering bedöms lämplig.

Nollalternativet

Ett nollalternativ förväntas medföra liten förändring av landskapet. Öppna landskap kan påverkas av att jordbruksmark läggs ner och planteras igen. Skogliga landskap påverkas av skogsbruket med återkommande avverkningar, gallringar och röjningar. Nollalternativet kan innebära att det blir svårare jäm-

fört med planförslaget att utveckla verksamheter riktade mot turism och friluftsliv i området som är starkt knutet till vattenmiljöerna.

Planförslaget

Riksintresset berörs av flertalet av de föreslagna LIS-områden. Förslagen syftar till permanentboende, permanent eller fritidsboende, fritidsboende, utveckling av turismverksamhet samt till verksamhet kombinerat med fritidsboende (vildmarkscamp, stugby och dylikt).

Med tanke på att riksintresset är geografiskt mycket omfattande bedöms det som ytterst osannolikt att de föreslagna LIS-områdena, var och ett eller sammantaget, skulle komma att påtagligt skada de natur- och kulturvärden som är av riksintresse. Flertalet LIS-områden är dessutom belägna i anslutning till befintlig bebyggelse. Det bedöms således som att planförslaget kan genomföras utan att skada riksintressets värden.

För de av de föreslagna LIS-områdena som syftar till att utveckla turismen på ett eller annat sätt måste även beaktas att riksintresset inte får förhindra utveckling av det lokala näringslivet. Dock bör kommunen vid planering, projektering och etablering av samtliga föreslagna områden mycket noga vinnlägga sig om att markbehandling och placering av bebyggelse görs på sådant sätt att befintlig terräng påverkas i minsta möjliga mån. Även material och formspråk när det kommer till byggnader av skilda slag måste väljas med största respekt för platsens karaktär.

Riksintresse för kommunikationer enl 3 kap 8 § MB

Europaväg 18

Förutsättningar

E18 ingår i det av EU utpekade Trans European Transport Networks, TEN-T. Vägarna som ingår i TEN-T är av särskild internationell betydelse. E 18 är en öst-västlig förbindelse som förbinder Stockholm med Oslo via Västerås, Örebro och Karlstad.

Nollalternativet

Nollalternativet bedöms inte medföra några konsekvenser för riksintresset.

Planförslaget

Ett LIS-område ligger i anslutning till riksintresset, vilket dock inte bedöms medföra några konsekvenser. Kommunen vill förbättra E18 genom hela länet vilket innebär att planförslaget bedöms medföra positiva konsekvenser för riksintresset.

Europaväg 45

Förutsättningar

E45 ingår i det nationella stamvägnätet som riksdagen fastställt. Vägarna i det nationella stamvägnätet är av särskild nationell betydelse. Ingår även i det av EU utpekade Trans European Transport Networks, TEN-T. Vägarna som ingår i TEN-T är av särskild internationell betydelse. Vägen benämns också Inlandsvägen.

Nollalternativet

Nollalternativet bedöms inte medföra några konsekvenser för riksintresset.

Planförslaget

Kommunen vill genomföra mötesseparering utmed omfattande sträckor av E45 vilket innebär att planförslaget bedöms medföra positiva konsekvenser för riksintresset.

Järnvägen Norge/Vänerbanan

Förutsättningar

Hela banan ingår i det utpekade strategiska godsnätet och är mycket viktig för både person- och godstrafik. Sträckan Skälebol (syd Mellerud) - Kil ingår inte i TEN-T nätet men sträckan är av nationell betydelse.

Nollalternativet

Nollalternativet bedöms inte medföra några konsekvenser för riksintresset.

Planförslaget

Kommunen anser att Vålbergsrakan bör anläggas vilket skulle skapa två alternativa sträckningar på linjen Grums - Karlstad. Detta skulle minska risken för negativa effekter på trafikflödet vid störningar på Norge/Vänerbanan. Planförslaget bedöms således medföra positiva konsekvenser för riksintresset.

Sjöfart Vänern

Förutsättningar

Söder om Lurö och längs östra sidan av Värmlandsnäs går farleder av riksintresse. Farlederna utgör farledsklass 1 och 2.

Nollalternativet

Nollalternativet bedöms inte medföra några konsekvenser för riksintresset.

Planförslaget

Planförslaget bedöms inte medföra några konsekvenser för riksintresset.

Riksintresse för energiproduktion (vindbruk) enl 3 kap 8 § MB

Förutsättningar

Nu gällande riksintresseområden för vindkraft är beslutade av Energimyndigheten 2008 och omfattar i kommunen stora delar av Värmlandsnäs och ett område i Svanskog socken.

Energimyndigheten kom i december 2012 med ett förslag till revidering/uppdatering av riksintresseutpekandet. Förslagen revidering har sin grund i ändrade kriterier avseende ökat avstånd till bebyggelse (min 800 m), högre årsmedelvind (6,7 m/s, 72 m ö mark), maxavstånd till region- och stamnät (15 km) samt större min yta för respektive område (5 km²).

För Säffles del innebär Energimyndighetens förslag att endast ett område i Vänern, sydväst om Värmlandsnäs föreslås som riksintresseområde.

Nollalternativet

Konsekvenserna har blivit utredda i vindbruksplanen ”Vindkraft Säffle”.

Planförslaget

Konsekvenserna har blivit utredda i vindbruksplanen ”Vindkraft Säffle”. Kommunen avser att se över vindkraftplanens aktualitet när Energimyndigheten beslutat om nya riksintresseområden för vindkraft.

Riksintresse för yrkesfiske enl 3 kap 5 § MB

Förutsättningar

Yrkesfiskets intressen ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra näringens bedrivande (MB 3:5)

Rekommendation: Yrkesfiskets intressen ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra näringens bedrivande, Yrkesfiskets intressen ska beaktas vid lokalisering av anläggningar eller verksamheter som kan påverka fiskets möjligheter. Vid utformning av projekt Laxfond Vänern ska yrkesfiskets intressen beaktas.

Riksintresset är formulerat ”Områden som är av riksintresse för yrkesfisket skall skyddas mot” åtgärder som påtagligt kan försvåra denna verksamhet.

Nollalternativet

Nollalternativet bedöms inte medföra några konsekvenser för riksintresset.

Planförslaget

Planförslaget bedöms inte medföra några konsekvenser för riksintresset.

Riksintresse för Natura 2000

Förutsättningar

Natura 2000 är ett nätverk inom EU som verkar för att bevara den biologiska mångfalden och har tillkommit med stöd av EU:s fågel- och habitatdirektiv. De områden ur EU-perspektiv som har värdefull natur ska ingå i Natura 2000 och klassas som områden med särskilda skydds- och bevarandevärden. I Säffle kommun är följande områden klassade som Natura 2000-områden:

- Millesvik & Lurö skärgård (ca 23 000 ha)
- Yttre Hedane (ca 10 ha)
- Brosjön (ca 230 ha)
- Värmlandsskärgården (ca 135 h)
- Gillbergasjön (ca 240 ha)
- Gullsjöälven (ca 2 ha)
- Torps bergbrant (ca 20 ha)
- Gillertjärn (ca 40 ha)
- Bjursjöhöjden (ca 155 ha)

- Kackerudsmossen (ca 76 ha)

Nollalternativet

Nollalternativet bedöms inte medföra några nämnvärda konsekvenser för något av Natura 2000 områdena.

Planförslaget

- Millesvik & Lurö skärgård

Natura 2000-området berörs av tre föreslagna LIS-områden. Samtliga har syftet att förbättra möjligheten till fritidsboende och/eller verksamhet riktad mot turism i regionen. Någon bevarandeplan för området finns inte i dagsläget men Natura 2000-områdena ska enligt länsstyrelsen generellt ”skyddas, skötas och förvaltas på ett sätt så att naturvärdena bevaras.” LIS-områdena bedöms med tanke på riksintressets geografiska storlek inte medföra någon nämnvärd påverkan på dess värde.

- Övriga Natura 2000-områden

Planförslaget bedöms inte medföra några konsekvenser för de andra Natura 2000-områdena i kommunen

8. Påverkan på miljökvalitetsnormer

Här görs en samlad bedömning av förslagets konsekvenser för möjligheten att hålla aktuella miljökvalitetsnormer.

LIS-planen kan leda till en ökad mängd trafik till områden där trafikmängden idag är låg. Att halterna av luftföroreningar ska bli så höga att miljökvalitetsnormerna överskrids är framförallt ett problem i tätorter med hög trafiktäthet i kombination med slutna gaturum. Den nya bebyggelsen som planen föreslår bedöms inte medföra någon risk att gränsvärden för olika luftföroreningar ska överskridas eftersom den planeras i områden där utspädningseffekten är stor och trafiktätheten är låg.

Miljökvalitetsnormerna för vatten är fastställda utifrån ett flertal faktorer som påverkar den ekologiska och kemiska statusen. Översiktsplanens förslag bedöms främst påverka övergödningproblematiken som i sin tur påverkar den ekologiska statusen.

Översiktsplanens förslag medför en kanalisering av bebyggelse till tätortsnära landsbygd i strandnära lägen. LIS-planen anger generella riktlinjer för VA. Tillkommande etableringar får inte bidra till att miljökvalitetsnormen för vatten inte kan klaras vid den tidpunkt som gäller för respektive vattenförekomst. För de sjöar som har problem med övergödning måste åtgärder vidtas för att förbättra den ekologiska statusen till god. Det gäller Summeln, Byälven och Getebolsviken (Vänern) som berörs av LIS-planen och som har fått tidsfrist till år 2021 för att kunna komma tillrätta med sina övergödningproblem. Det är av stor vikt att tillkommande etableringar kring dessa vattenförekomster inte leder till en ökad övergödning.

Mellan-svan har problem som påverkar den kemiska statusen negativt. Mellan-svan som berörs av LIS-planen och uppnår inte en god kemisk status, problem med kadmium. Enligt VISS är källan till föroreningarna i sjön inte känd och problemen är därför svåra att åtgärda. Tillkommande etableringar kring Mellan-svan bedöms dock inte påverka den kemiska statusen.

Sammantaget bedöms översiktsplanen inte medföra någon risk för att gällande miljökvalitetsnormer för luft och yt- och grundvatten inte kan hållas.

9. Sociala och ekonomiska konsekvenser

Genom att ta hänsyn till, och behandla sociala aspekter i dem fysiska planeringen kan en god livsmiljö främjas. En god livsmiljö bygger dels på en god fysisk miljö, dels på andra sociala aspekter som exempelvis hälsa, trygghet, social gemenskap och delaktighet.

En god samhällsekonomi är ytterligare en av förutsättningarna för en hållbar samhällsutveckling. Utgångspunkterna för en god samhällsekonomi är till exempel en hög sysselsättningsgrad, regional balans, rättvis och jämn fördelning av levnadsstandarder och ekonomisk tillväxt.

Satsningen på LIS-områden kan innebära en inflyttning till kommunen då LIS-planen ger möjlighet till boende i attraktiva strandnära lägen. Förutom en inflyttning till kommunen kan planen även innebära att en omflyttning sker inom kommunen. LIS-planen öppnar även upp för en ökad satsning på turismen vilket kan generera fler arbetstillfällen på landsbygden. Fler arbetstillfällen kan leda till en ökad inflyttning till kommunen som i sin tur ger ökade skatteintäkter och därmed bättre resurser för utbyggnad för kommunal service i Säffle kommun. Det kan även komma att innebära att servicefunktioner i form av affärer, vårdcentraler, skolor osv kan finnas kvar i delar av kommunen där dessa funktioner annars hade behövt läggas ner.

10. Kumulativa konsekvenser

Kumulativa (sammanvägda) konsekvenser innebär att de effekter enskilda projekt eller verksamheter medför sätts i sammanhang med andra verksamheter i området. På detta sätt kan en total påverkan på ett geografiskt område beskrivas. I ett isolerat perspektiv kanske varje verksamhet endast ger upphov små effekter, medan den samlade effekten kan ge påtagliga förändringar för exempelvis boende- eller naturmiljö.

I översiktsplaneskedet är det vanskligt att utläsa kumulativa effekter med tanke på att planförslaget inrymmer en sådan spännvidd av alternativ. Därför bör det i samband med tillståndsansökningar och utredningar inför exempelvis vindkraftsetableringar, industriella verksamheter samt vägprojekt göras en analys av de kumulativa konsekvenserna.

Kommunens satsning på bostäder, verksamhet och infrastruktur inom tätorterna innebär att framförallt Säffle tätort kan komma att utvidgas söderut på ömse sidor om Byälven. För Värmlandsbro och Svaneholm kan också tätorternas yta komma att utökas något medan det för Nysäters tätort rör sig om en mycket marginell ökning.

Kumulativa effekter av exploatering av LIS-områden kan vara ökat ett trafikarbete, ökat ianspråkstagande av allemansrättslig mark och påverkan på naturmiljön i strandzoner. Konsekvensen av ett ökat trafikarbete vore i nuläget negativt (nästan uteslutande fossila drivmedel) för klimatet men är på sikt svårbedömt med tanke på pågående förändringar av drivmedel. Ianspråkstagandet av allemansrättslig mark bedöms komma att bli begränsat även om samtliga LIS-områden exploateras. Områdena är belägna så att en allemansrättsligt tillgänglig strandzon kommer att finnas mellan LIS-området och vattnet. Vad gäller påverkan på naturmiljön bedöms också den bli begränsad även om samtliga LIS-områden exploateras. Detta eftersom områdena är utvalda utifrån att en etablering ska kunna ske utan att djur- och växtlivet påverkas på ett oacceptabelt sätt.

11. Källhänvisning

Skriftliga källor:

Boverket, Miljöbedömningar för planer enligt plan- och bygglagen, mars 2006.

Naturvårdsverket, Handbok med allmänna råd om miljöbedömning av planer och program, Februari 2009.

Länsstyrelsernas hemsida GIS-kartor, tittskåp över karta över Värmlands län, februari 2012.

Länsstyrelsen i Värmlands Län, hemsidan, Natura 2000, februari 2012.

Naturvårdsverkets hemsida, miljömålsportalen, februari 2012.

Säffle kommun, klimatplan, 2009-04-27

Säffle kommun, Naturvårdsplan 2007-06-25

Säffle kommun, Vindkraft Säffle, tillägg till översiktsplanen, inklusive MKB, 2009-09-11

Region Värmland. Rapport, Befolkningsprognos för Värmlands län 2008-2030, Oktober 2009.

Muntliga källor:

Johansson Östen, trafiksäkerhetsanalytiker, Trafikverket Borlänge.

Petterson Peter, enhetschef miljö och bygg, Säffle kommun

Sjögren Lars-Anders, miljöstrateg, Säffle kommun

WSP Samhällsbyggnad
Box 117
651 04 Karlstad
Besök: Lagergrens gata 8
Tel: 010-722 50 00
Fax: 010-722 57 90
www.wspgroup.se

UNITED
BY OUR
DIFFERENCE

